

Varhaisen puuttumisen tukena opiskelijahallintajärjestelmät

Heikki Piilonen
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Opettajakorkeakoulu
Opinto-ohjaajakoulutus
AJO12SO
18.2.2013

Sisällys

Johdanto	3
Opiskelijahallintajärjestelmät.....	4
1. Primus.....	4
2. Wilma.....	4
Kehittämiskohteet	4
1. Ajantasaista tietoa poissaoloista ja opintoviikoista.....	4
2. HOPS:n laatiminen selkeäksi.....	5
3. Ohjauskeskustelun muistiinpanot.....	5
4. HOPS:n päivittäminen helpommaksi.....	6
5. Jatko-opintokysely päättävälle ryhmille	6
Yhteenveto.....	7
Lähteet.....	7

Johdanto

Opinto-ohjauksella edistetään opintojen tavoitteellisuuden, suunnitelmallisuuden ja valinnaisuuden toteutumista ja ehkäistään opintojen keskeyttämistä ja nuoren syriäytymistä. Opinto-ohjauksen yksi tärkeimpiä periaatteita on varhainen puuttuminen.

"Varhaisella puuttumisella voidaan yksinkertaisesti tarkoittaa sitä: että ongelmat havaitaan ja niihin pyritään löytämään ratkaisuja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Varhainen puuttuminen on aina prosessi. Se ei ole näppärä keino tai lääke ratkaista ongelmia sormia napsauttamalla. Prosessin päättyessä oppilaan kanssa toimivilla tulisi olla tietoa ja taitoa tuen antamiseen. Tuki vaihtelee ja voi olla usean eri asiantuntijan antamaa, kuten terapiaa, erityisopetusta, kuntoutusta ja koulu- tai luokkaratkaisuja." Huhtanen (2007, 28)

Varhaisen puuttumisen toteutuminen edellyttää ajantasaista tietoa opiskelijoiden opiskelutilanteesta eli suorituksista ja poissaoloista. Opiskelijahallintajärjestelmistä saa niitä tietoja, joita tarvitaan varhaiseen puuttumiseen.

Laissa ammatillisesta koulutuksesta (21.8.1998/630 § 29) todetaan, että opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja ohjausta. Ammatillisen koulutuksen asetuksessa (6.11.1998/811 § 2, § 4) todetaan, että opinto-ohjauksena annetaan henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opintojen ohjausta.

Ammattiopiston opinto-ohjaussuunnitelman mukaan *"Ryhmänohjaaja toimii oman ryhmänsä päävastuullisena ohjaajana ja tukee opiskelijan oppimista, opinnoissa etenemistä ammattiin, kasvamista ja kehittymistä."* (Opinto-ohjaussuunnitelma OSAO 3.6.2009).

Tarve opiskelijahallintajärjestelmien hyödyntämiseen opinto-ohjauksessa lähti siitä, kun ryhmänohjaajat eivät tienneet ryhmänsä opiskelijoiden opiskelutilannetta (poissaolot ja opintojen eteneminen). Ryhmänohjaajilla saattoi olla jaksoja, jolloin omalle ryhmälle ei ollut lainkaan opetusta tai työmäärä oli niin suuri, ettei ollut aikaa syventyä ryhmän tilanteeseen.

Myös muita opinto-ohjauksen tilanteita on tullut vastaan, joissa on etsitty ratkaisuja opiskelijahallintajärjestelmistä.

Tässä kehittämistyössä kuvaan tapauksia, joissa opiskelijahallintajärjestelmää on kehitetty opinto-ohjauksen avuksi. Kehittämistyö on jatkuvaa, joten jos sinua myöhemmin toteutuvat kehittämiskohteet kiinnostavat voit ottaa yhteyttä.

Opiskelijahallintajärjestelmät

1. Primus

Primus on opiskelijahallinnon tietokantaohjelma. Primuksella hallinnoidaan opiskelijoiden henkilö- ja opiskelutietoja, opettajien ja henkilökunnan tietoja sekä opetustarjontaa. Primuksella suunnitellaan opetusta, kirjataan valintoja, arvioidaan suorituksia ja tulostetaan todistuksia. Primus on tehokas ja vakaa monen käyttäjän ohjelma, joka on toteutettu asiakas/palvelin -arkkitehtuurina. (www.starsoft.fi)

2. Wilma

Wilma on Primuksen www-liittymä. Wilmaa käyttävät opettajat, opiskelijat, huoltajat, koulun henkilökunta, työpaikkaohjaajat ja oppisopimuskoulutuksen koulutustarkastajat. Wilmalla valitaan kursseja, arvioidaan, merkitään poissaoloja, selataan työjärjestäyksiä ja paljon muuta. (www.starsoft.fi)

Kehittämiskohteet

1. Ajantasaista tietoa poissaoloista ja opintoviikoista

Ryhmänohjaajat ovat joutuneet etsimään tietoja opiskelijoiden opiskelutilanteesta (poissaolot ja suoritukset) useasta paikasta ja saivat tiedot vain yhdestä opiskelijasta kerrallaan.

Ryhmänohjaaja kysyi minulta, että voisiko Wilmasta saada tietoja paremmin em. ongelman ratkaisemiseksi. Olin itsekkin törmännyt ongelmaan, kun ohjaustilanteessa oli hankala löytää tietoja opintojen etenemisestä (kertyneet opintoviikot ja opiskelusta poissaolot).

Tätä varten tehtiin **Suoritettut opintoviikot ja poissaolot lukuvuosittain** -tuloste, jossa on suoritettujen opintoviikkojen kokonaismäärä kuluvalta lukuvuodelta sekä niiden lisäksi kuluvan lukuvuoden poissaolot.

Tulosteen saa koko ryhmästä tai yksittäisestä opiskelijasta. Ryhmänohjaajan on helppo havaita tulosteesta ne opiskelijat, joilla on poikkeava määrä opintoja tai poissaoloja. Tämän perusteella ryhmänohjaaja kutsuu opiskelijan ohjauskeskusteluun. Oppilaitoksella on velvollisuus ilmoittaa KELA:lle mikäli opiskelijan opinnot eivät etene vaaditulla tavalla (KELAn ohjeen mukaan opiskelijalla tulee olla suorituksia vähintään 3 ov/opiskelukuukausi). Tulosteesta on yksinkertaista tarkistaa opiskelijoiden tilanne ja ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.

2. HOPS:n laatiminen selkeäksi

Alkukeskustelussa opintojen alussa ryhmänohjaajan kanssa laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma HOPS. Yli 90 %:lla se on luokan yhteisen lukujärjestyksen mukainen. HOPS -asiakirjoina on ollut erilaisia Excel-, Word- ja PDF -tulosteita verkkoasemilla mutta niiden päivittäminen on ollut työlästä ja luettavuus huono. Opiskelijat ja huoltajat eivät voi niitä tutkia kotona, koska verkkoasemat avautuvat vain oppilaitoksen tietokoneilla.

Opiskelija ei miellä HOPS:ia tehdyksi, jos hän ei saa tulostetta, jonka nimi on "Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma". Aloittavien opiskelijoiden tulokyselyssä kysytään: "*Minulle on laadittu henkilökohtainen opiskelusuunnitelma HOPS*". Vastaustulosten mukaan tämä on hoidettu yksikössämme keskinkertaisesti. Wilma -tulosteeksi laadittiin **Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma HOPS** -tuloste jossa on kaikki tutkinnon osat ja osajaksot, jotka opiskelijan tulee suorittaa opintojen aikana. Uuden tuloksen avulla opiskelijalle selkiytyy henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

3. Ohjauskeskustelun muistiinpanot

Wilman *HOPS -opettaja täyttää* on ohjauskeskustelujen muistiinpanoalue.

Ryhmänohjaaja käy ohjauskeskustelun opintojen alussa. Sitä ennen opiskelija vastaa itsenäisesti muutama kysymykseen. Ohjauskeskustelussa laaditaan HOPS. Ohjauskeskustelut käydään myös 2. ja 3. opiskeluvuoden alussa, jolloin HOPS:a päivitetään. Opiskelijan HOPS:ia tarkistetaan ja päivitetään opintojen aikana myös opinto-ohjaajan, opettajan tai koulutusohjelmavastaavan ohjauskeskustelussa. Kaikista ohjauskeskusteluissa sovitut asiat ja havainnot tulisi kirjata *HOPS -opettaja täyttää* -muistiinpanoalueelle.

Nyt muistiinpanoaluetta ei käytetä/hyödynnetä, koska kysymykset/kenttäotsikot ovat vaikeaselkoisia. Olen esittänyt monialaisen (opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja, erityisopettaja, koulutusjohtaja, opintosihteeri, Wilma-suunnittelija jne.) työryhmän perustamista, joka miettisi HOPS opettaja täyttää -osion sisältöä. Työryhmä aloittaa toimintansa tämän lukuvuoden aikana.

4. HOPS:n päivittäminen helpommaksi

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tarkistetaan ja päivitetään opintojen aikana ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan, opettajan tai koulutusohjelmavastaavan ohjauskeskustelussa.

Jos opiskelijalla jää kesken tai suorittamatta tutkinnon osia- ja/tai osajaksoja, niiden suorittamiseksi laaditaan suunnitelma eli HOPS:aa päivitetään. Päivittämistä varten kesken olevat ja suorittamattomat opinnot kerätään yhteen luetteloon. Aiemmin ne haettiin opintokortista mutta sen huonon luettavuuden takia se oli hankalaa ja jokin opinto saattoi jäädä huomioimatta. Tätä helpottamaan laadittiin tuloste, **Kesken olevat ja hylätyt osajaksot**, johon tulostuu ne tutkinnon osat ja osajaksot, jotka ovat kesken tai kokonaan suorittamatta. Siihen tulostuu myös opettajan sanallinen selitys kesken olevan opinnotilanteesta ja mitä pitäisi tehdä.

Opiskelija voi myös tulostaa tämän.

5. Jatko-opintokysely päättävälle ryhmälle

Opinto-ohjaussuunnitelman mukaan ”*Opintojen loppuvaiheen opinto-ohjauksen tavoitteena on varmistaa ammatillisen kasvun jatkuminen, antaa tietoa työmarkkinoista, työllisyystilanteesta ja erilaisista mahdollisuuksista työllistyä sekä tukea jatko-opintoihin hakeutumisessa. Opiskelijalla on mahdollisuus saada ohjausta henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa opinto-ohjaajan kanssa, infotilaisuuksissa, rekrytointitilaisuuksissa, infopisteissä ja verkko-ohjauksena*”. (Opinto-ohjaussuunnitelma OSAO 3.6.2009)

Oppilaitoksessamme järjestetään päättävien ryhmien opiskelijoille JATKOT - tapahtuma, jossa opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua ja hakea tietoja jatko-opintoihin ja valmistumisen jälkeen tarvittavista palveluista. Osa opiskelijoista tarvitsee näiden lisäksi henkilökohtaista ohjausta. Opinto-ohjaajien resurssit eivät riitä kaikkien opiskelijoiden haastatteluun, koska valmistuvia opiskelijoita on yli 160 (8 ryhmää á 22). Jotta tietäisimme kuka tarvitsee ohjausta, laadittiin **kysely**, joka ”herättää” opiskelijan miettimään jatko-opintoja ja valmistumisen jälkeistä aikaa. Viimeisenä kysymyksenä on; ”*Tarvitsen henkilökohtaista opinto-ohjausta*”. Tähän kysymykseen myöntävästi vastanneen opiskelijan opinto-ohjaaja kutsuu ohjauskeskusteluun.

Yhteenveto

Opinto-ohjaus on yhteistyötä oppilaitoksen henkilökunnan, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa sekä ulkopuolisten tahojen kanssa. Ammatillisessa oppilaitoksessa opinto-ohjaukseen osallistuvat:

- ryhmänohjaaja
- opinto-ohjaaja
- opettaja
- erityisopettaja
- kuraattori
- opiskelijatutor
- yksikönjohtaja
- koulutusjohtaja
- osastonjohtaja/tiimivastaava

Opiskelijahallintajärjestelmiä ei mielestäni hyödynnetä riittävästi opinto-ohjauksessa. Sen vuoksi aion edelleenkin hakea ja löytää lisämahdollisuuksia, joilla yksinkertaistetaan ja helpotetaan edellä mainittujen ohjaukseen osallistuvien työtä.

Jos voit tehdä työsi helpommin, teet sen myös paremmin. Suurimman hyödyn saa opiskelija.

Lähteet

Huhtanen, K. 2007. Kun huoli herää, varhainen puuttuminen koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Starsoft Oy verkkosivut

Opinto-ohjaussuunnitelma OSAO 3.6.2009